

Ми ще повернемося!

СПЕЦІАЛЬНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

Ч. 6, лютий 1956 р.

Ціна 20 пф.

Німецький уряд ще раз запевнив непорушність права азилу та всесторонню допомогу емігрантам

Кожний советський урядовець, який займатиметься легально чи нелегально репатріційними справами серед емігрантів, буде висланий із Західної Німеччини

Кириченко хизується визиском України

На 19-му з'їзді Комуністичної партії Української ССР центральною була доповідь першого секретаря КП України Кириченка. У цій доповіді мало було сказаного нового, адже зроблена вона за загальносоветським стандартом: розповідь про так звані досягнення, критика особливих відсталостей діянок господарства, виробництва та культури, а в кінці — запевнення центральному уряду в Москві, що, мовляв, наступного року з України буде ще більше викавано хліба, а коли потрібно — то й людей.

Але комуністичні партійники для форуму зведено на повенелості України в Комуністичну партію України, а Кириченка призначено її першим секретарем, то все таки можна б було сподіватися бодай позірної турботи того першого секретаря за свій народ, за свою республіку; тим більше, що більшовицька преса по близнірському називала зведено до становища колонії нашу Україну — «соціалістичною державою». Нічого цього в доповіді Кириченка немає. За кожним реченням помітна турбота цього заподакненця українського народу за те, щоб витягти з України ще більше соків і добра для збільшення воєнної потуги СРСР, а значить, автоматично це веде до ще більшого збідніння українського народу.

Що означають такі вислови Кириченка, першого секретаря Компартії України: «3-п'ятих патріотичної гордості зустріч радянський народ проект директив 20-го з'їзду КПСС по шостому п'ятирічному плану розвитку народного господарства СРСР». — Який це «советський народ»? Чому це перший секретар Компартії України перекреслює власний народ, не говорить від його імені, не думав про нього і про розвиток народного господарства України в першу чергу, а так від самого початку промови захоплюється вигаданим «советським народом» та господарством СРСР.

«Порівняно короткий період в житті комуністичної партії Радянського Союзу був сповнений великою творчою роботою. Наша партія це більше змінила єдність своїх рядів...» Мовить-ся про компартію СРСР. Для чого ж тоді увесь отой галас про з'їзд компартії України? Компартія не є витвором українського народу; вона чужа йому, накинута згори, принесена з півночі на багнеті. Що це повиністю так — підтверджує і сам Кириченко, говорячи від імені всесоюзної компартії та про всесоюзну компартію, бо «комуністична партія України» — це не самостійна одиниця, це відпорок Кремля на Україну, модерний есаул.

«Ряд Союзних міністерств реорганізовано в міністерства союзно-республіканські. Це підвищує ролі союзних Республік... На Україні створено союзно-республіканські міністерства Чорної металургії, Вугільної промисловості, Паперової і деревообробної, Легкої, Текстильної промисловості, Міністерство зв'язку...» Кириченко хвалиться перетворенням кількох союзних міністерств у республіканські, мовляв, це підвищує ролі союзних республік — України, Білорусії, Грузії, Казахстану та інших. Насправді ж ніякого «підвищення» немає. Є просто більше рафінована система експлуатації й визиску: центральним міністерствам у Москві так само за всім доглядати, на місцях — легше. Про те, що таке «розділення» централізаторської влади нічого спільного не має із наданням окремим республікам більших незалежних прав, свідчить і той факт, що новостворені на Україні міністерства взагалі не розташовані навіть формально в столиці України Києві; міністерство Чорної металургії перебуває в Дніпропетровському, а міністерство Вугільної промисловості, — в місті Сталіно...

«Досягнути нашої країною величезні успіхи в піднесенні промисловості, сільського господарства та інших галузей народної господарства — результат героїчної праці радянських людей... і плідотворної діяльності колективного керівництва органу нашої партії — її Центрального комітету». До яких «досягнень» дійшли знедолені народи, поневолені в СРСР, усім відомо. Звертаємо лише увагу, що і тут Кириченко — говорить про мітичних «радянських людей», і тут хизується Цен-

тральний Комітет Компартії СРСР, чим ще раз сам вказує на те, для кого і від імені кого він працює на Україні, для кого організовує вишукану систему експлуатації, включно з розділенням міністерств.

«Товариші! Вся наша партія, весь радянський народ одностайно схвалюють здійснені за останні роки Центральним Комітетом Компартії Радянського Союзу і радянським урядом політичні й економічні заходи, а також зовнішньо-політичні акції...» Так говорить кремльський ставленник на Україні Кириченко. Якщо зграя кириченківських заподакнених, яких він величає «советським народом» і задоволені з успіхів у грабуванні народів, то ніяк не можна того ж самого сказати про український та інші повенелості комуністичним режимом народи. Що мала Україна за між'їздовий період, за так званого колективного керівництва та збільшення числа міністерств? — ви-

зати ще раз, які-то «права» мають республіки, зокрема наша повенелості Батьківщина — Україна.

Зовсім недавно уряд молодого самостійної держави Судану звернувся до міністерства закордонних справ Української ССР з нотифікаційною грамотою, у якій повідомив, що з 1 січня 1956 року Судан став відносно незалежною державою; у грамоті запрошено так звані «уряд» України вжити потрібних заходів, а це означає — приєднати свою ноту про державне визнання молодій державі, а також прислати свої посли до Судану, обмінятися послами в Хартумі й Києві. Міністер закордонних справ Української ССР Паламарчук вислав у Хартум наступну відповідь:

«Прошу Вас, Пане міністре, передати щирі поздоровлення і найкращі побажання уряду і народу Української ССР Вашому уряду і народові у зв'язку з проголошенням незалежності Судану».

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТЕ! Твоя політична діяльність дає позитивні наслідки: ворог стурбований, він поліє за Тобою. Йому легше боротися з Тобою, коли ти один, зате він безсилний, коли ми згуртовані!

везення нашої молоді в Казахстан та інші пустелі, ще більше пригноблення селян і робітників, постійні наїдки і інтелігенцію, зокрема на письменників, яких за найменший прояв українського духу негайно обвинувачують у так званому «українському буржуазному націоналізмі». Хто може схвалювати «зовнішньо-політичні акції» партії й уряду, які намагалися нацькувати вільні народи Азії на інші народи, європейські й азійські? Хто може шанувати партію й уряд, які їздили з поклоном до твердого характеру голови Югославської держави Президента Тіта, який не підкорився і не підкориться? Хто може вгадати щось «одностайно схвалювати» в СРСР, коли мільйони ненавидять існуюче імперське економічне, політичне і національне повенелості?

Кириченко говорив про «розширення прав Рад міністрів Радянських Республік, Республіканських міністерств...» Наведемо один лише факт, щоб пока-

зати не все. Ані дипломатичних представництв, ані посольств — жодного налагодження нормальних відносин між двома незалежними державами. Бо Україна зведена до стану колонії, хоча формально її й прийнято до членів Об'єднаних Націй та ніби існує «український» уряд у Києві.

Комуністичні повенелості України з їхнім ставленням число і Кириченко уже не спроможні обдурювати далі ні український народ, ані вільні держави світу. Вільний світ що-далі, то більше обурюється і, врешті-решт, він не стерпить такого стану, коли в світі навіть малі нації становляться державними й самостійними, а така велика нація, як українська чи інші — перебувають і досі під чоботом імперської диктатури. Тому-то речник Кремля в Україні, Кириченко, так голосно й старанно розпинався про те, що «ліній комуністичної партії підтримує увесь радянський народ».

НЕСТОР

ЮСЕП забезпечує всесторонню допомогу емігрантам

Емігранти мають змогу за допомогою

ЮСЕП-у влаштуватися своє життя в Німеччині або користуватися допомогою для еміграції за океан

У 1952 р., після припинення діяльності ІРО, американський уряд створив спеціальну урядову організацію під назвою Американська Програма Допомоги Втікачам — ЮСЕП. Ця організація має за завдання давати всесторонню допомогу (якщо така потрібна) деяким категоріям втікачів із СРСР, а також втікачам із усіх інших країн із-за залізної заслонки, які потрапили на Захід після 1-го січня 1948 р.

З метою поінформувати емігрантів про діяльність даної організації, редактор нашого часопису звернувся до ЮСЕП-у, щоб дістати авторитетні висноження і подати їх до відомо наших читачів. Таким чином ми хочемо уможливити українським емігрантам краще орієнтуватися в способах прокардити своє життя на Заході, зокрема в Західній Німеччині. Подасмо наступні, одержані нашим співробітником, висноження:

Запитання: Кому допомагає ЮСЕП?

Відповідь: ЮСЕП допомагає всім емігрантам із СРСР, які перебували там до 1939 р., а також емігрантам з усіх країн, які потрапили під советську окупацію, і прибули на Захід після 1-го січня 1948 р. ЮСЕП допомагає в таких випадках: 1. Дас втікачеві в перші дні після прибуття на Захід всесторонню допомогу до часу включення його в нормальне життя даної країни; 2. Допомагає емігрантам, раніше прибулим, підвищити свій життєвий рівень, якщо це потрібно, у країні його перебування; 3. Подас допомогу втікачам у справі переселення їх в союзні країни — за їх власним вибором (оплата переїзду кораблем, оплата витрат, зв'язаних із виробленням еміграційних документів, реєстраційних знімків, встановлення зубів, тощо).

Особі, які не мають змоги емігрува-

ти за океан із країни свого першого пристановища через хворобу та інші причини — мають змогу в разі потреби одержати одноразову допомогу для придбання помешкання, купівлі повного комплексу меблів, постійних речей, вбрання і т. п. ЮСЕП фінансує два притулки — в Кайзерлаутері (з 1953 р.) і в Золінгені, де втікачі мають змогу перебувати доки знайдуть помешкання, квартиру і влаштуються на працю.

Крім того, ЮСЕП підтримує ще 3 подібні центри-притулки, зокрема в Карлсфельді, де втікачі забезпечені харчуванням, допомогою в переселенні, а також в розшуку праці та іноді — приватних квартир.

Запитання: Чи допомагає тим втікачам, які ще до створення ЮСЕП-у жили на приватних квартирах?

Відповідь: Так. Вони так само одержують допомогу в справі переселення, а також користуються матеріальною допомогою для покращення, коли це необхідно, життєвих умов. Однак, треба зазначити, що багато людей помилково гадають, ніби ЮСЕП може стати і систематично допомагати. Ми ні в якому разі не є організацією типу «вольфартсгау», ми даємо тільки одноразову допомогу, щоб допомогти втікачеві перебороти головні труднощі в даний момент і знайти спосіб далі самостійно існувати і самостійно себе забезпечувати. ЮСЕП, наприклад, допомагає людям набутти якийсь факх чи при потреби — підтримати фінансовою допомогою вже існуючий власний варіант праці.

Запитання: Чи ви допомагаєте набутти тільки практичний факх, чи й інтелектуальний?

Вільні журналісти 16 східно-європейських народів, об'єднані в Союз Вільної Преси Східної Європи, Прибалтики і Балкан, на запрошення Міністерства в справах втікачів у Бонні та на запрошення керівника Бюро для бездержавних чужинців проф. д-ра Г. фон Менде, — відбули спеціальну подорож до Бонну для розмови з бундесміністром Оберлендером та високими правниками інших міністерств уряду Західної Німеччини, а також відвідали Дюссельдорф, Дюббурґ, Кельн, щоб обізнатися з політичними настановами німецьких урядових кіл відносно еміграції з-поза залізної заслонки та ознайомитися із соціально-побутовими умовами для чужинців, які бажали б працювати в німецькій індустрії або в інших галузях німецького господарства. Німецькі урядові кола прийняли журналістів, представників повенелостей Москвою народів, з великою увагою і гостинністю. Бундесміністр проф. Оберлендер заявив, що советські репатріційні комісії будуть допущені на терен Західної Німеччини тільки тоді, коли уряд СРСР допустить німецькі комісії для контролю советських концентраційних таборів з метою, звільнення німецьких громадян.

ПРАЦЮ ВІЛЬНОЇ ЕМІГРАЦІЙНОЇ ПРЕСИ ОЦІНЕНО НІМЕЦЬКИМИ КОЛАМИ

Майже 10 років тому вільні журналісти повенелості частини Європи створили Союз Вільної Преси для спільної боротьби проти більшовизму та для посилення свого становища у вільному світі. До Союзу входили 16 національних груп; серед них пресові органи підсоветських народів — українців, росіян, білорусів, кавказців, козаків. Українська група складається з пресових органів всіх без винятку політичних течій і представлена в Союзі з усіх національностей найбільшою кількістю; вона являється однією із найбільш активних груп. Представник української групи в Президії Союзу — Генеральний Секретар Союзу ред. Геннадій Которович — зокрема приклав багато старань, поруч з представниками інших національних груп, для розбудови зв'язків і діяльності цієї організації. Всі національні групи в Союзі дружньо співпрацюють між собою, керуючися на цьому форумі тільки позитивними цілями і уникуючи всіх проблем, які колись розділяли ці народи між собою. За 10 років існування Союз виконав своїми пресовими органами велику працю. Ця діяльність звернула на себе увагу урядових кіл багатьох країн, а зокрема німецьких урядових кіл, які останнім запрошенням до Бонну виявили по-суті призначення цієї організації.

МЕТА ПОДОРОЖІ ЖУРНАЛІСТІВ

Різні советські підземні махінації останнього року з метою, якщо не примусово репатріювати небезпечних емігрантів то бодай створити серед них атмосферу непевності, були поводом, для вільних журналістів, так і для

представників бонського уряду влаштувати спільну зустріч для обговорення цієї проблеми.

Одночасно це була і студійна подорож, щоб ознайомитися з німецькими індустріальними колами, із соціально-економічним становищем німецького робітництва та з проблемою zatrudнення в німецькій індустрії робітників-емігрантів. Саме тому журналісти, крім конференції з бундесміністром проф. Оберлендером, побували у Міністерстві соціального забезпечення Нордрайн-Вестфалії, ознайомилися із величезною ліварнею мілі у Дюббурзі та відвідали науковий Індустріальний Інститут в Кельні.

Подорож тривала 4 дні, від 18 до 21 січня ц. р. В ній узяли участь: альбанець д-р Алі Меметі, болгарин Георг Нова і Пенел Цетков, балтійці Еміль Райзенбергер, кавказець Алі Кантюр, козак п. Поляков, словаки проф. Бартек і п. Грайнер, чех Володимир Пекельський, угорці д-р Макра (голова Союзу Вільної Преси) і Віктор Стакотич, росіянин Григорій Давидов, югослав проф. Ратко Парезанич, білорус Володимир Бортнік, українці Ярослав Пеленський і Михайло Воскобійник.

ВИНАТКОВО ВАЖЛИВІ ЗАЯВИ МІНІСТРА ОБЕРЛЕНДЕРА

В гарному затишному приміщенні, на якій вже досить багатий Бонн і вся Західна Німеччина, в дружній теплій атмосфері Пресового Клубу Прессеамту міністер Оберлендер прийняв своїх гостей. Розмова мала характер вільного й невинного обміну думок між журналістами і міністром. Принагідно зазначимо, що це, здається, вперше в повеності Європі міністер якогось уряду зустрічався з екзистенціальними представниками, як це нещодавно у Сполучених Штатах міністер Даллес із екзистенціальними представниками т. зв. «сателітних» країн.

У цих розмовах міністер Оберлендер заявив:

Німецька Федеральна Республіка гарантує право азилу емігрантам без будь-яких обмежень та запевняє їм безпеку.

Запевняє різноманітну допомогу для здобуття ними місця в німецькій економіці.

На основі принципу рівноправності в дипломатичних взаєминах між Західною Німеччиною і СРСР, советські репатріційні комісії можуть бути допущені до Німеччини тільки під умовою, що одночасно німецькі комісії будуть допущені до СРСР для вишукування німецьких громадян у советських концентраційних таборах. Посольства СРСР напевно не прийме такої умови, як гадає п. міністер, бо СРСР боїться всього зовнішнього контролю, то справа репатріційних комісій збудує ніколи не буде актуальною. Однак, коли б таке сталося, німецький уряд не дасть жодної допомоги советським комісіям, тобто не дасть ні притулку, ні адрес емігрантів та не дозволить комісіям вести будь-яку пропаганду серед них!

Якщо б будь-які советські чиновники із посольства, чи якісь інші советські особи комуєсь із емігрантів загрожували або когось шантажували, переслідували чи навідувалися в помешкання, на що вони не мають ніякого права, — то необхідно негайно повідомити Мінеміт-органів влади, позначив при цьому по-зможі їхні прізвища, номер ант чи якісь інші ознаки, що полегшували б астаування особи советською. Для припинення цього життя заходів проти советських необхідно подати відомості про випадки також міністеру Оберлендеру або його спеціальному уповноваженому в Мюнхені, який незабаром там буде визначений.

Советські урядовці, замішані в репатріційних справах, будуть негайно вислані з Німеччини: німецькі громадяни, які намовляють або змушувати (Продовження на 2-й сторінці)

„Я вернуся до своєї Вітчизни а мільйонами своїх братів і сестер, що перебувають тут, в Європі, і там, по єврейських концетраціях, тоді, коли тоталітарна кривавна більшовицька система буде знесена так ми відгратися. Коли НКВД піде вслід за Гестапо, коли червоної російський фашизм стане тог, як шез фашизм німецький.“

Іван БАГРЯНИЙ

„Поту я на хочу вертатися до ССРСР“

1946 рік.

Антикомуністичні сили в ССРСР й у вільному світі невпинно зростають. Наближається день визволення нашої Батьківщини. Згуртуймо наші ряди! Зміцнимо наші визвольні сили!

Юрій ТАРКОВИЧ

Закарпатці відповідають Комітетові Михайлова

Трагічна доля 40-а тисяч закарпатців, що 1939—41 рр. перейшли в ССРСР

Українська суспільність на еміграції уже зварило увагу на знаменитий факт, що заклався до повороту «на родину» «Комітету за воззвращення на родину» членів еміграції на адресу закарпатців, які перебувають у Західній Європі, а передусім у Бельгії та Франції. Голова цього комітету генерал Михайлов, мабуть, вважає, що закарпатці мало знають про жахливу більшовицьку дійсність в Україні і тому, можливо, якось удасться їх переконати повернутися на «родину» — в повітряні в'язниці народів. У минулому закарпатці вели довгу боротьбу з мадярськими окупантами, а потім — чеськими, і тому дещо менше, ніж українці з інших земель, знали про більшовизм та брали участь у безпосередній протибільшовицькій боротьбі.

Та це було так до приходу більшовиків на Закарпаття в кінці 1944 р. Від того часу і закарпатці, разом з усім українським народом, включилися в спільну боротьбу проти найголовнішого ворога не тільки нашого народу, але й усього людства — більшовизму.

Московська газета «Труд» за 22 грудня помістила довідкову брехливу статтю про життя «переміщених осіб» у Зах. Німеччині. У ній, адже іншим, чітким, що «переміщені особи» із західних областей України, мовляв, не знають «перевал» совєтської дійсності, бо вони «завсім не жили в умовах совєтської влади», а тому, мовляв, західні країни мали б протегувати совєтську пропаганду, зокрема серед західних українців.

Закарпатці, однак, уже досить добре знають і совєтську дійсність, і її «перевали». Першими цю дійсність пізнали ті закарпатці, які, обдурені більшовицькою пропагандою, у 1939—41 р. р., коли більшовики були в Галичині, перейшли на совєтську територію. Тоді, втікаючи від мадярської окупації, їх перейшло близько 40 тисяч осіб. Яка ж доля їх спіткала? МБВ, чи тоді це НКВД, дослідів всіх, не дивлячись на їхній добровільний перехід, вислало в концтабори далекої і холодної Півночі, переважно на Колиму. Там при 40—60 ступенях морозу депортовані мали жити у вибудуваних «снігових землянках», їм бракувало харчів та медичної обслуги і при таких умовах вони мусили виконувати непосильну каторжну працю. Понад 20 000 закарпатців, які тоді добровільно пішли «на родину», загинули від холоду й голоду. Решта врятувалася від певної смерті тільки тому, що в 1943-му році, на основі договору президента Беніація з Москвою, було розпочато на території ССРСР формування чехословацької армії. Закарпатці пішли в ту, чужу їм, армію, щоб рятувати власне життя. Тисячі з них загинули в боях, бо ж їх, кепсько озброєних, більшовики кидали на передові лінії. Але кілька сотень таки врятувалися, потрапивши до німецького полону чи втікачи на Захід. І ці закарпатці докладно розповіли своїм землякам у західних країнах про ті страждання, які вони пережили «під сонцем сталінської конституції». Таким чином, і закарпатці, які раніше ніколи не жили в ССРСР, добре пізнали совєтську дійсність. І саме тому, поза незначними винятками, вони не збираються вертатися в країну норм, трудових, недостатків, національного і релігійного пригнічення, хоча й тужать за своїми Карпатами. Закарпатці, проте, повернувшись на свою Батьківщину тоді, коли на Україні цілковито зайнялися обставинами, що примусили їх шукати рятунку на чужині. Хай це пам'ятає і енкаведист Михайлов, і його прислушники!

Екзотичні з «Комітету за воззвращення на родину» апелюють до сантиментів синів Срібної Землі, значить, що кожний закарпатець любить свої чудові гори і ріки, що перетинають Закарпаття. Але понад усе закарпатці люблять волю; шанують свої звичаї і люблять віру своїх батьків і діда. Під більшовицькими заборонами святкувати навіть Різдво Христове. А це велике релігійне свято більшовицьким ніколи не вдається замінити

голодними трудовими чи лемисом там «виконавчим і перевиконавчим» більшовицьких непосильних норм. Глибокі релігійні почуття закарпатців, над якими тепер глумляться комуністи, ніколи не вдається заглушити переслідуваннями вірних і священників, руйнуванням церков та безбожницькою пропагандою.

Тепер закарпатці не самотні. Вони єдині, хоча і в неволі, з 45-мільйонним українським народом:

Він був мов жрець спільний від молитви

Наш Київ, —
Який молився за всю Україну,
Прекрасний Київ.

Так писав Павло Тичина в «Золотому гомоні» — і це правда. Молився за всю Україну Київ, молився за всю Україну старовинний Ужгород, і будуть молитися.

Ми ніколи не забуваємо слів Великого Пророка: «Встане Україна, світ правди засвітить, і помолиться на волі невольничі діти». Тоді повернуться закарпатці в свої чудові гори, але напевно вже без допомоги чи намовлень... Повернутися тоді, коли згине безбожницька більшовицька влада, коли Закарпаття буде вільне в сім'ї вільного українського народу.

Іван ДІБРОВА

„Великодушність могутньої совєтської держави“

Пропагандистський часопис берлінського Комітету Михайлова «За повернення на Батьківщину», з якого взято цей наголовок, всіляко спекулює й експлуатує по-ірраціональному славнозвісному «амнегістис», складеному так, що ніхто не може бути певним, скільки йому дадуть та що йому підіймуть. Беззастановно публікації «лістів» і світлин тих, які повернулися (або які виконали свою мерзенну роботу, або ж пропалися до нитки, пропали в тому числі й розум), — свідчать, що з поверненням не все гаразд, а вірніше, що справа не йде взагалі. Свідчать вони і про минулу «великодушність совєтської держави», бо держава, яка дослідно намагається тягти за полу емігрантів до дому — не може бути ні великодушною, ні могутньою.

Про яку великодушність може говорити берлінський Комітет Михайлова? Ось кілька прикладів, які виразно розкривають цю «великодушність» і кидають певне світло на рекламу «мogućність» поневоловачів.

Як нам стало відомо, в Українській редакції радіо «Визволення» кілька днів тому одержано листа з-за залізної заслонки за підписом «Галицький». Наш брат «Галицький», між іншим, повідомляв, що під керівництвом і з наказу компарції й далі відбувається нищення церков, зокрема таких, що мають історичну цінність. Він пише дослідно: «Навіть гарну церкву над самим Бутом знищили, у якій молився Б. Хмельницький». І далі: «В листопаді 1955 року було розібрано дві церкви греко-католицької в Белаці і Княжці»...

Той факт, що антинародна держава знищує історичні церкви українського народу, не говорить ні про її великодушність, ані про її могутність.

Із Франції вихали, — як вони гадали — на Україну, троє старших віком людей. Пробувши понад 30 років у вільній демократичній Франції, ті люди не знали, що таке «совєтський рай» і повірили пропаганді.

Але один із них, прізвища якого ми, звичайно, не назвемо, домовився обов'язково писати про все, що сам побачить і що його спіткає. Минуло вже понад 3 місяці — не прийшло жодного листа. (Французька пошта — одна із найкраще організованих пошт у світі, вона не губить листів.) Де ж його листи, та де і він сам із друзями?

Червоний комуністичний Молох продовжує знищувати людей. А це не свід-

„Не йдьте за нами!“

Тяжкий лист білоруської жінки

Часопис «Український голос» ч. 44 нещодавно опублікував повідомлення з Буенос-Айреса. Кореспондент названого часопису повідомляє, що з Аргентини влітку минулого року виїхала на «родину» одна білоруська жінка (прізвища якої, із зрозумілих причин, не названо), зайнята совєтськими пропагандистами. Батьки її були проти повернення до «комуністичного раю», однак донька їх не послухала.

Через кілька тижнів її батьки одержали наступного листа, тисно переданою поворотницею через англійського матроса:

„Дорогі Тато й Мамо!“

Як маєте змогу — не йдьте за нами, а залишайтеся в Аргентині. Тільки ми зійшли на корабель, від нас відразу ж забрали всі гроші, перетні й годинники. Нам не дозволяють доступитися до нашого багажу, де ми маємо чимало харчів. Годують нас «ухом», але в ній немає і салу від риби. Ми голодні.

Мужчини відідали від нас, не можемо з ними навіть поговорити. Що буде далі — не знаю, але нічого доброго вже не можна очікувати.

Не йдьте за нами!

Авторка листа відлипла на кораблі, наймитом совєтами, і який, таким чином, був повністю в їх розпорядженні. Після цього листа (перекладеного з білоруської мови) не було від неї жодної вістки.

Ф. ПІГІДО

Українська еміграція і репатріяційна акція Кремля

(Перші підписки об'їзду осель української еміграції в Західній Німеччині)

У зв'язку з останніми провокаційними виступами московських володарів та їхніх кривихо-вакляківських наймитів, а також вільної настрій української еміграції, Виконавчий Орган Української Національної Ради організував об'їзд білоруських окупованих української еміграції в Західній Німеччині. Під час цих відвідувань було виголошено доповіді про сучасне політичне становище у світі. Як відомо, комуністична галлячя поволі починає спадати. До вислідів Женевської Конференції міністрів закордонних справ (29. 10. — 16. 11.) долучилися провокаційні виступи кремлівських клоунів у Індії та інших країнах Азії, і це все разом викликало те, що в багатьох легковажних ентузіастів «жовтого духу» так звані «женевські успіхи» обернулися в «кислу гримасу». Це частково змінило політичні обрії, а отже і спрямування наших ближніх зовнішньо-політичних акцій.

У доповідях було приділено особливу увагу висвітленню становища на землях нашої окупованої Батьківщини та цілого Совєтського Союзу. Інформації, одержані в останні місяці від багатьох поворотців із ССРСР — німецьких полонених (серед яких, до речі, виявилися і кілька українців, які теж перебували на засланні в Сибіру якої німці), а також низка останніх публікацій німецькою та англійською мовами (Д-р Шольмер, та інші) та кілька листів з України збагатили наші відомості про стан боротьби українського народу на Батьківщині.

Але вернемось до основної нашої теми — совєтської репатріяційної акції. На протязі грудня місяця було відвідано одинадцять пунктів масового поселення нашої еміграції в Баварії та в північному районі Німеччини (Гамбург—Гарбург). На доручення Виконавчого Органу за доповідями виступили: член Президії УНРади М. Восковийник, член Виконавчого Органу С. Донгаль, Ф. Пігідо, Д-р Хробак, член УНРади — М. Добрянський та директор Видавництва «Українські вісті» — В. Міняйло.

Лягмотивом відношення присутніх на зборах до веденої совєтами репатрі-

її, самі совєтські часописи, зокрема «Казастанська Правда», останнім часом повідомили, що в пустелях Казхстану уже прокладають багато залізничних ліній. Відомо, що ті хто їхав на цілісні землі — всі працюють на ріллі. Отже, виникає законне питання: хто ж тоді прокладає в пустелі залізницю, скільки і де ще оті залізничні вони прокладатимуть?

Може хоча б на це питання відповість Комітет людоловів?

Емігрантам забезпечено право азилу

(Закінчення з 1-ї сторінки)

муть до репатріації — будуть покарані високим штрафом.

На запитання журналістів, чи ці висноження міністра мають урядовий і публічний характер, міністер підкреслив, що його заяви є не тільки становищем його міністерства а й усього німецького уряду та можуть і мають бути доведені до відома всіх емігрантів.

Представники окремих національних груп оповіли про різні конкретні випадки і висловили низку побажань до міністра, на які проф. Оберлендер або дав свої висноження, або ж прийняв їх до уваги з тим, щоб їх залагодити чи передати іншим компетентним міністерствам, від яких, до речі, так само на цьому прийнятті були присутні високі представники. Між ними були: Д-р Бройтганг — керівник Східного Відділу Міністерства закордонних справ, Д-р Зеєгер — керівник Східного Відділу Прессамту при бундесканцлері Аденауері, Д-р Нам — штат-секретар Міністерства вітків, Д-р Аріо — референт східної преси в Прессамті, Д-р Людерс — персональний референт в міністерстві Оберлендера, проф. Д-р Г. фон Менде — керівник Бюра для бездержавних чужинців, проф. Ганс Кох — директор Східно-Європейського Інституту (в Мюнхені) та ряд інших, а також представники деяких центральних часописів.

В розмові із окремими німецькими достойниками вияснилося, що німецькі кола, високо оцінюючи дотеперішню працю Союзу Вільної Преси, готові виявити в майбутньому далекобачучу підтримку вільній пресі, аби дати їй змогу ще ширше провадити свою корисну діяльність у вільному світі.

Відвідини міністерства для соціальних справ НОРДРАЙН-ВЕСТФАЛІ

Наступного дня подорожувачі відідали назване вторе міністерство. Міністерський радник, директор для Справ вітків в Штатмюрі подав широкі висноження становища вітків у цій країні. Він сказав, що в Нордрайн-Вестфалії працює понад 30 000 чужинців-емігрантів, переважно в індустрії. Майже всі вони забезпечені добрим новобудованим помешканням; будуються також додаткові помешкання для їхньої

частини втікачів. Ця країна може прийняти ще значну кількість емігрантів, зокрема з Баварії, та забезпечити їх працю. Кожний робітник-емігрант може прийти сюди на працю спочатку сам, а згодом, коли буде реалізована додаткова мешканцева програма — перевести і родину. Діти, шкільного віку мають змогу тут відвідувати німецькі школи, або ж свої національні, якщо в даній місцевості збереться потрібна кількість дітей для укомплектування класів. Це ж саме стосується і дитячих садочків. Кожний, хто бажає опанувати німецьку мову, може через арбайтсамт мати на це можливість безкоштовно.

Журналісти виявили особливе зацікавлення соціально-економічним положенням робітництва у цій індустріальній частині Німеччини. Їм була дана можливість відвідати величезну модерну ливарню міді у Дюїсбурзі, оглянувши яку, вони прийшли до висновку, що

У ЦІЙ ЛИВАРНІ НАВАГАТО БІЛЬШЕ СОЦІАЛІЗМУ, НІЖ У ССРСР

На 12 кв. кілометрів, густо забудованих гігантських цехах, розкинувся модерний індустріальний велетенський завод, що кожною доби зуживає 200 вагонів мідної руди, довозуваної з усіх кінців світу. В ливарні працює 3 300 робітників і службовців, які — і це найцікавіше — являються учасниками в розподілі прибутків підприємства між ними та працевдавцями. В наслідок цього, в кінці кожного року робітників одержує в середньому 2—3 додаткових місячних зарплатні (в залежності від кількості років — праці на підприємстві), як свою частку прибутку. Такий принцип розподілу прибутків, заведений у цій ливарні вперше в Німеччині, являється, як показала практика, величезним стимулом для підвищення рентабельності підприємства, а отже — і збагачення робітника та зацікавлення його в праці.

Робітники забезпечені тут безкоштовною санітарною і медичною обслугою; мають оплачений на 2/3 ливарнюю щоденний обід; під час відпусток подорожують, як туристи, в інші країни. Ливарня забезпечує робітників дешевими і вигідними квартирами, виплачує робітникам прямию частку в прибутках підприємства, а також величезні ратами, наслідком чого квар-

тирні акції була байдужість, а вірніше — зневага. Провокації генерала Михайлова ніхто не бере «близько до серця». Песимістичні настрої у зв'язку з відсутністю праці та неясністю ближчих перспектив, що можна було спостерігати, скажімо, минулого року, різко зменшилися. Багато емігрантів-залишених одержали працю та окремі мешкання у містах.

Під час доповідей присутні багато цікавилися становищем на Батьківщині, відносинами в Державному Центрі та перспективами загальної консолідації всіх українських сил. Щодо можливого опитування емігрантів совєтськими репатріяційними комісіями про бажання чи небажання повертатися «на родину», то в деяких місцевостях люди висловили таке бажання: коли б дійшло до опитування, тоді українські керівні органи повинні вжити належних заходів перед відповідними чинниками Західно-Німецької влади та перед Найвищим Комісаром Об'єднаних Націй, щоб такі опитування відбувалися тільки в присутності представників вільної (західної) преси. В іншому разі більшість українських осель взагалі відмовиться з'являтися на такі комісії.

Про політичне обличчя «поверотців на родину» автори цих рядків розповіли в Гайденау (район Гарбург) таке: з усього того північного району, де проживає кілька тисяч емігрантів, виявила бажання і справді повернулася «на родину» лише одна дівчина, Зіна Бикова, мати двох малих дітей. Вона займалася абортами, за що її мав судити німецький суд. Перспектива «азилу», очевидно і стала причиною її повернення до ССРСР. Проте, навіть така, аж надто «прозаїчна» причина повернення не втримала генерала Михайлова від спокуси похвалитися своїми «політичними» успіхами, — мовляв, нарешті він може «блеснути» перед своїми хлібодавцями справжнім життям Ді-Пі, дарма, що ту «патріотку» загнала до комісії примара німецької в'язниці. Бо як же інакше можна розуміти те, що через кілька днів по від'їзді Зіни Бикової до східного Берліну, її було влаштовано виступ по радіо з «патріотичним» закличком «наслідувати її прикладу».

Така нетерпеливість й неперемірливість у виборі тих, хто мав би закликати до повороту, є яскравим доказом, що з поворотцями справи у генерала Михайлова стоять цілком кепсько.

Що ж, справді, робити, коли кращих «політичних» емігрантів немає?

На Київщині існує стара приказка: «Хто нового не видав, той і ветогі радий». Тому й Зіну Бикову комітет видає за «політичного», бо не трапляється кращих — і не трапляється!

тира непомітно для робітника становиться його приватною власністю. Ливарня перебуває в стадії переходу на 40-годинний робочий тиждень, як це роблять і інші підприємства в Німеччині, тоді як в ССРСР і досі триває 48-годинний робочий тиждень, а крім того існують ще й інші додаткові форми експлуатації: стахановщина, соцзмагання, суботники, недільники, різні громадські безкоштовні заважання, що роблять життя робітника нестерпним.

На цій же німецькій ливарні, як і на інших підприємствах Німеччини, впливають комуністи дуже мізерні.

ВІДВІДИНИ ІНДУСТРІАЛЬНОГО ІНСТИТУТУ НІМЕЦЬКИХ ПРАЦЕДАВЦІВ

У суботу 21. січня вільні журналісти відвідали в Кельні надзвичайно цікаву інституцію, що займається вивченням взаємовідносин між робітниками і працевдавцями, участю робітників у розподілі прибутків підприємства, можливостям німецької зовнішньої торгівлі, покращенням соціального становища робітництва та вивченням методів і впливів комуністів серед робітників та профспілкового руху.

Директор Інституту, Д-р Кроче, даючи широкі пояснення на всі ці теми, підкреслив, що вільне господарство являється найкращою гарантією свободи особи і свободи взагалі. Традиційним тісним зв'язком Німеччини із країнами Сходу Європи нині наведено тяжкого удару, але незабаром прийде час, коли вони знову налагодяться — але вже з вільними незалежними державами. Цікаві інформації й думки Д-ра Кроче журналісти вислухали з великою увагою і вдячністю.

Відвідини журналістами німецького парламенту — Бундестагу (коли саме дебатовали канцлер Аденауер та інші видатні діячі республіки над важливими проблемами країни); розмова із міністром проф. Оберлендером та іншими високими німецькими достойниками; соціально-економічні досягнення у згаданій ливарні; пізнання праці Індустріального Інституту і оглядини новобудованих, прегарно упорядкованих міст найпотужнішої індустріальної області — Нордрайн-Вестфалії, — все це показало гостям-журналістам справжнє лице нової, демократичної Німеччини — як неперечне свідчення невипрошеної творчої сили німецького народу.

М. ВОСКОВИЙНИК

Совєтська економічна „допомога“

Мандруючи нещодавно по екзотичних країнах Азії, Хрущов та компанія зробили такі ж, здавалося б, екзотичні заяви-обіцянки економічно допомогати Індії, Вірмі та Афганістанові, «дипти» останнім шматком хліба», як висловився Хрущов. Спочатку здавалося, що всі ті обіцянки зведуться лише до того літака, що його подарувала совєтська делегація Індії. Однак, що далі, то стає видніше, що Москва не пошкодує поту трудящих поцелованих у ССРСР країн для ведення комуністичної пропаганди шляхом економічної допомоги відсталіям країнам Азії.

Одні середній танк коштує приблизно 100 000 карбованців. Кремль продає такий танк Єгиптові (через Чехо-Словаччину) за півніни, тобто за 50 000 карбованців. Додаймо до вартости танку ще кошти для його транспортування, — хто ж може такий танк продати за совєтською ціною? Але це можуть робити ті, хто безоглядно грабує Україну, Ві-

лорусь, балтійські країни й інші, поневолені в самому ССРСР, та країни-сателіти.

Заводи Одеси й Дніпропетровського вже одержали наказ і вже виконують замовлення для Індії. Вироблені на Україні українськими руками машини Кремль спровадить до Індії за мізерну ціну. І цими машинами робитиме свою політичну пропаганду. Ось над чим варто задуматися кожному. Варто задуматися над тим, що і допомагати іншим можна лише тоді, коли в самого всього достаток. Тим часом у багатій Україні часто у магазинах немає навіть сірників.

Поневоливши народи, червона Москва намагається впливати на інші, ще вільні, щоб згодом шукати і до них броду, — шляхом так званої економічної допомоги, за рахунок поту і крови поневолеваних.

Як же повертатися до країни, якою керують аполоністи?

Поет Микола Вороний

Визначний поет України — поповоротець

На початку і в середині 1930-их років, коли на Україні були ще бодякі якісь найменші можливості працювати для добра української культури (адже тоді ще існували різні течії в літературі, мистецтві, кінематографі, згодом брутально зупинені окупантами) — на еміграції «вижило» кілька українських людей, які повірили більшовицьким обіцянкам. Любили свою Батьківщину, повні бажання послужити рідному народові, академік М. Грушевський, родина Крушельницьких, український драматург Мирослав Ірчан, поет М. Вороний та кілька інших повернулися на Україну. Усіх їх — без винятку! — спіткала страшна доля: вони не тільки що не мали змоги працювати, а навіть втратили життя, дарма, що між Крушельницькими, наприклад, були комуністи, що акад. М. Грушевський мав світове ім'я, а Мирослав Ірчан (з Канади) написав одну агітаційну п'єсу. До цих трагічних постатей ми ще принагідно повернемося, а тепер спинимо нашу увагу на Миколі Вороні, одному із тих поворотців.

Після невдачі Визвольних Змагань у 1918-19-х роках Армія Української Народної Республіки була змушена відступити на Захід. Разом із армією відійшло на Захід і чимало української інтелігенції.

Між тими, хто поставив свободу вище всього, був поет та літературознавець Микола Вороний, автор збірок «Тричіні поезії» та «В сльозі мрії», надрукованих ще в 1912—13 роках.

Було розквітнувся талант Миколи Вороні під час існування УНР — незалежної демократичної держави українського народу. Письменник не брав до рук гвинтівки! Він тільки працював у ділянці поезії та літературознавства для добра нашої культури. І це саме тому в 1918-му році, на святкування 25-річного ювілею М. Вороні, с.п. пам'яті Симон Петлюра сказав йому: «Як головний Отаман військ Української Народної Республіки, вітаю Вас, як головного отамана української поезії!»

М. Вороний зробив дуже багато, особливо в ділянці літературознавства, виводячи його на загальноєвропейські шляхи і, одночасно, — спираючись на українські традиції. Він був прихильником Івана Франка і Михайла Коцюбинського; на еміграції, у Відні — близько зійшовся з відомим новелістом Альтенбергом. Це була чесна, талановита людина, яка трактувала мистецькі явища як вияв духу, — тобто цілковито в суперечку з хибним твердженням комуністів.

Судуючи за втраченою Батьківщиною

на Батьківщину — загинув на заході свого, похилий віком, десятиліття підступно запрошуваний тодішніми «михайлово-комітетниками» повернутися на Україну, — письменник вирішив зробити той крок: у 1926 році він добровільно повернувся до УСРР із своїм сином.

Важка діяльність приголомшила Вороні, однак, він все так само намагався працювати. Та вже рівно через 2 роки — у 1928-му — під час відзначення 35-річчя діяльності йому пригадали і еміграцію, і сказані бл. пам'яті Симоні Петлюрою слова...

Незабаром після того ГПУ заарешту-

вало сина поета — Марка Вороні, і завололо його на 8 років до концетраційного табору на північ. А через кілька місяців забрали й Миколу Вороні — поета-поворотця, який повірив у гуманність червоного режиму і в те, що за совєтської влади ніби справді можна працювати на добро рідному народові і його культурі.

Літературознавець Б. Подоляк писав, між іншим, у 1951 році в Німеччині, що «Адміністративним шляхом М. Вороні вислано далеко за межі України... Там він дуже швидко втратив останнє здоров'я і помер».

Так загинув з рук кремлівських катів український мистець, видатний діяч української культури, ідеаліст-поворотець Микола Вороний.

В краю, де вічна мерзлина,
Зібравсь тми народ, —
І різних рас,
І різних клас,
І ріжного тут роду.

Були тут вчені
й трударі,
І «куркулі»,
й «пролетарі»,
Були тут юні і старі.

І ті, що саме на порі, —
Від націй,
рас,
шарів
Усіх республік есеСер...
Ну, словом, ялена сповна
Тут вся «широка страна»:

(Із книжки «АНТОН БІДА — ГЕРОЙ ТРУДА» Івана БАГРЯНОГО, що незабаром з'явиться в продажі).

Наука і шкільництво на еміграції

Від редакції: Продовжуємо змістити інформаційний матеріал про надбання української еміграції у вільному світі в галузях, в яких комуністична диктатура руйнує здобутки народу на Батьківщині.

Багатотисячна українська політична еміграція після закінчення другої світової війни гідно розбудувала вільну науку і шкільництво. Десятки чи й сотні українських учених — колишніх викладачів у високі школах Києва, Харкова, Львова, Дніпропетровська, Одеси, Відня, Праги... — на свободі, хоча й не завжди в особливо сприятливих обставинах, активно розвивали наукову працю на благо незалежної України, наголошуючи при цьому на тематичну, яку вівелось їм чи просто заборонялось розробляти в поневоленій Україні: українсьзнавство, історія України та української культури, літературознавство тощо.

Справжніми храмами вільної української науки є дві наші великі наукові установи: Наукове Т-во ім. Шевченка (НТШ) і Українська Вільна Академія Наук (УВАН). Ще в 1947 р. в Німеччині було відновлено працю найстарішого українського наукового т-ва — НТШ, яке інше очолює проф. В. Кубійович. НТШ видає тепер другу (після 3-тотої «Енциклопедії Українознавства») — газету української енциклопедії. Між іншим, у так званій незалежній соціалістичній державі УРСР і досі не спромоглися видати своєї, навіть підфальшованої, енциклопедії! Тепер НТШ має три відділи, в яких гуртуються науковці: крім централі у Сарселі (Франція), відділи є в Австралії, США та Канаді.

Українська Вільна Академія Наук, створена на еміграції в кінці 1945 року (як продовження знищеної окупантами у 30-их рр. Всеукраїнської Академії Наук, у якій працював ще акад. М. Грушевський) — так само активно розвиває свою діяльність. УВАН, під головуванням проф. Вєстухова, видала цінну книгу проф. Крупицького «Данило Алопос», твір проф. Повстєнка про архітектуру старовинного Києва та інші, надзвичайно цінні праці.

Багато учених-чужинців, як Людвік Сальвіні (Італія), Кіркконен (Канада) та ін. — є почесними членами УВАН чи НТШ; почесне членство надано їм за активну діяльність в ділянці українознавства.

Широко розбудувала наша еміграція і шкільництво. По всьому вільному світі існує мережа українських високих,

середніх і початкових шкіл, а навіть українських дитячих садочків, де діти змалечку привчаються володіти українською мовою. Напр., 1947—48 рр. тільки в Зах. Німеччині та вільній частині Австрії працювало 29 укр. гімназій, 80 народних шкіл, 8 фахових середніх шкіл, 50 курсів чужих мов, 10 курсів для неграмотних, 79 дитячих садків. Приблизно в той час відновили свою діяльність наші високі школи, які, приїшовши на еміграцію, уникли розгрому з боку більшовицької «Укр. Вільної Академії», «Укр. Технічної Господарської Інституції та різні регіональні школи обох віровизнань. З вишколом більшість емігрантів за океан ставилося в Європі, звичайно, змилося, однак українське шкільництво тепер розвивається в США, Канаді, Австралії, Бразилії.

Мова цифр — здебільшого суха мова. Але подумайтеся в ці цифри, і ви відчуєте, скільки в них поезії, скільки воно й любові до рідної науки, культури і України! Ось, наприклад: у 1947 р. тільки в Зах. Німеччині студіювали у високих укр. і нім. школах близько 2000 наших студентів, у Австрії — 500, у Франції — 15, у Бельгії — 26, в Італії — 35, в Іспанії (де постійно, тобто і тепер, студіюють бл. 40 українців) — 29, у Голландії — 5, у Швейцарії — 10. А скільки тисяч українських студентів в США й Канаді! За цими цифрами стоїть українська мова з високою освітою, патріотизм України, продовжувані боротьби за її остаточно визволення від будь якого поневолення.

Кращі українські учні стали професорами визначних чужинських наукових інституцій. Так напр., професори Ю. Шерех, Вєстухів — працюють у славетному Колумбійському Університеті, Чискевський — у Гарвардському, молодий вчений Михайло Пап — у Нотр-Дамському Ун-ті, Смоль-Стоцький — Мільвокському Ун-ті (США), проф. І. Воронік — у державній Школі Східних Мов у Франції, доц. Горбач — у Геттінгенському Ун-ті, д-р Горак — у Штутгартському Ун-ті (Німеччина), проф. Я. Рудницький — у Манітобському Ун-ті в Канаді та багатьох інших.

Поневолені наука і шкільництво на Україні мають на еміграції своїх вільних працівників та установи. Таким чином, певною мірою заповнюється провалина в цих ділянках, витворена через окупацію України — окупацію, як і всі окупації — тимчасову.

Лесь ІВАНІШКІЙ

Мелетій РЕДЬКА

„Давай революцію“

«Були пані, були раби; нема панів, нема рабів», — читася в совєтських букварях. Воно й правда, що як нема панів, то й рабів бути не може. А тільки ж пані у нас там вдома все ж таки ще не перешли. Тільки пані в Україні є насамперед... голови колгоспів.

Хочете знати, як жили раніше пані-помішники? Читайте стару дореволюційну літературу. Там ви доведетеся про все. Навіть про те, що пані заставляли

своїх кріпачок (мабуть молодих) перед собою... п'яти чухати.

Хочете знати, як живуть теперішні «помішники» — голови колгоспів? Читайте сучасну совєтську літературу. І ви побачите як на долоні, що якщо й є якісь знані, то на гірше. Голови колгоспів, призначені партією, такі ж п'яні, розпусники як самодури, як і колишні помішники. Часом вони придуркуваті мрійники, що дають себе воліти за носом всяким провідникам, як це бувало й за старих часів.

Тільки ж за старих часів кріпачам жилося багатого краще: вони не мали чвертькестарової «присадобної ділянки», а своє справжнє господарство, свої земельні наділи, а що збирали на тій землі — було їхнє. І їм було дуже бай-баджо до панських дурійок: шкодило ж це передовсім панові, а щойно потім часті і його кріпачам; ще ж частіше панські дурійки йшли кріпачам на користь. Тим часом як всяка дурійка сучасного «пана» — голови колгоспу — шкодить насамперед і майже виключно колгоспникам.

Читася ось комедія Василя Микки «Мовчати заборонено» і пригадалися нам картини побуту старих кріпачів часів. Тільки ж тодішні письменники й драматурги висловлювали цілу кріпачу систему, критикували губернаторів, дворян, не зважаючи й «першого дворянина» — самого царя. А сучасні? Вони ще відважуються критикувати рядових «дворян-партійців, поодинокі голів колгоспів, але вже секретар райкому партії (колишній повітовий маршалок, «судний предводителі дворянства») для сучасного письменника (для Микки також) — це «генерал», наділений тільки й виключно самими позитивними рисами. А про те, щоб вони могли відважитися бодяк десь між рядками натякувати на хибність, господарської недовільності і аморальності совєтської колгоспної системи, про це їм і в голову не приїде. Та це ж зрозуміло: вони ж хочуть свою голову носити на плечах, а не скласти її десь в північній сибірській тундрі. Іншими словами, раніше, за часів давнього кріпачства, письменники мали більшу свободу, ніж тепер...

Отже, Василь Микка написав п'єсу, а який, при всіх славослов'ях на адресу партії і її багату правду. Ось голова колгоспу, що зветься «Вперед» (колгосп, а не голова), сниться. Як каже автор, горілка його спалила. «Усика і москваска-білоголова, а більш усього наша, самогонка». Перед цим цей голова зруйнував увесь колгосп. Людей жорстокими-старими поробив. І що ж? Покопав голову з музикою! І щойно потім (для годиться) справу «зацкавив»... прокуратура.

(Закінчення на 4-й сторінці)

„За кожний труп, за кожну кісточку нашого багаторайдального народу, що спочив у тюрмах і концтаборах ГПУ-МВД, ми готові подати світові переконуючі докази; ми готові перед будь-якою міжнародною комісією, чи трибуналом показати точне місце, час і обставини загибелі наших батьків і матерів, ми готові показати кожну березу далекої півночі, кожну крижину далекої Коліми, де сплечивають мільйони наших рідних, замордованих комуністичними вбивцями.“

Із свідчень к. Голови СУЖЕРО, С. Підгайного перед Комісією Керстена (Комісія Амер. Конгресу в справі розслідування комуністичних злочинів)

Леонід ПОЛТАВА

Незабуття ялинка

Різдво на Воркуті

Від автора: Німецькі полонені, які останнім часом повернулися до Зах. Німеччини, багато розповідають про українців-засланців у північних районах СРСР. Одна із поворотців, литовка п-і Валлі, розповіла епізод про святкування Різдва на Воркуті, який і ліг в основу цього оповідання.

Там, за колючими дротами, у напівзаметених пургою бараках — тисяча п'ятсот жінок-каторжниць, зезелених потаємним ешеде з усього світу — а найбільше — з України та Литви. Жінки без батьківщини, без родині, без дітей, без любові: влада послала на смерть непокірних, заборонивши любити Вітчизну і свободу, забравши у них, здавалося б, усе, і залишивши тільки нуждення, найтяжче життя.

Але Ганна не могла жити мертвою. У всьому вона вела перед, і тепер, з наближенням Різдва, мійна дівчина з пишними українськими косами, відпочиваючи після тяжкої праці на нарах, обмірковувала, як зустріти свято. Перед нею ще простяглися вісім років каторги за участь в загоні УПА, вісім довгих, проклятих років, а жити ж було треба! І вижити — мусити!

Українці дівчата з третього бараку вже знали, що кожна має робити, щоб там, вусередині заборони начальства, зустріти Різдвяні свята. Ті, які працювали на кухні, мусили приховати ягідніші мисок та ложок, а якщо можливіше — то й заготовити дещо з харчів. Ті, які йшли вантажити на базі, мали діяти бодяк трохи м'якше і приховати в снігу — до свят не зіпсується; тут, на Воркуті, м'ясо в снігу може лежати роками, не треба шуховати холоду. Ще інші взяли із собою кілька великих цвяхів: вони мали підкласти їх цвяхи під колеса потяга; розпелесані цвяхи замінитимуть ножі і в таборі за будь-якого ножа давали кариєр; люди їли м'ясо руками, як колись у Росії в дачинку). Найтяжче завдання вела на

себе група литовських дівчат на чолі з їх улюбленою Валлі: вони за всяку ціну мусили роздобути ялинку. На Воркуті взагалі не росли ні ялина, ні сосна. Однак, доля посміхалася переможцям, але нескореним: через кілька днів у потязі, що приїшов із сусіднього міста, у вагоні з вісвом (якого теж набрали дівчата) у кутку вони знайшли величезну ялину гілочку! Стривожений ешедист ніяк не міг зрозуміти причини радості каторжниць. А вони раділи: одна з них несла заховану на грудях маленьку вічнозелену гілочку — символ людської надії.

У бараці було 75 жінок і дівчат різних національностей. Кожна на свій лад готувалася зустріти Різдво, навіть японка взяла участь, дарма, що це не було її свято: її пополнили оповідання про царівну лодію, полонина велич символів і краса того вечора, коли мільйони вільних і невольних людей вітають народження Ісавителя страждань. Маленька Шіто зробила з часопису претгарний японський ліхтарик, що мав присвічувати до малюнку, на якому було зображено картину Різдва талановитою грузинкою Чхейдзе.

Русокаса Ганна, всіма визнаний ватажок третього бараку, безстрашна захисниця своїх, нехай найменших, прав людини, мало що не обіймала кожну із своїх подруг, довідавшись про їхні успіхи. Литовці Валлі, які вдалося знайти ялину гілочку, Ганна подарувала свою найкращу вишивку сорочку (вишивала її нитками із розпушеного старого одягу — паліто чи кольорових суконок, які вдалося іноді дістанати від вільнозайнятих чи деколи отримувати з дому).

Тому, що ялинова гілка була дуже маленька, а всі її хотіли бачити в Різдвяну ніч, — вирішили прикласти її до розкішної вишивки — подушечки. Помінявшись після праці і посьорбавши «банди», дівчата забиралися на нари і метерпедією очікували 3-ї години, коли варто замикати барак. Тільки фі-

зично слабші трохи дрімали в цей час, відпочивали, марили про своїх рідних, про свої батьківщини...

І все, здавалося, йшло гарно, нічого не помітила ненависна Маментова — найстрашніша, безжална наглядачка в таборі Предіахтня. Чи мала вже таку люту вдачу, чи зріднилася через довге перебування тут із хижкою пургою — не знавділа вона знедолених, гнала на працю хворих, обзивала огидними словами, до яких трудно було звикнути навіть тут, де лаяка в устах керівництва почала замінити людське слово. І нікому з дівчат і в голову не приходило, що Маментова вже все знала: через підкладений на стелі бараку мікрофон, і тільки й чекала закінчення підготовки, щоб відразу все забрати, все знищити.

Різдво наближалось. Новий рік, нові надії, сподівання, очікування: ану ж десь там, у вільному світі, довідатися про них, про мільйони таких як вони, підуть рятувати, підуть наперед рятувати з ярма цілі нації, які теж скручують руки! Всі молилися. Йому вручали свою гірку долю, сподівалися про свої мрії і бажання. Йому, що не народженому і вічно живому.

Надійшла Різдвяна ніч. О 9-й годині, як і завжди, замкнули вартові барак. О 10-й — баракі замітали пурга. Кілька дівчат, все такі, стояли на сторожі під вікнами та дверима, хоча в цьому й не було в таку бурю потреби. За зіставленими столами, накритими чистими білими шматками полотна й ситом замість скатертин, засіли всі, доньки різних націй, а навіть віровизнань, усі в своїх національних мошах, цвяхів, усміхнені, відмолювали, очікували: «Сини Божий народився!» — потишеньку співали українці, і за ними підтягали інші, хто як умів, без слів — молитву і без слів чути.

А серед столу, на який уже почали подавати біли, але святкові страви (навіть каву з паленого віска, призначеного для ешедистських коней), — серед столу на розкішню вишивку подушечку красувалася вічно юна надія, величний символ звільнення і відродження — гілочка ялини. Настала тиша, радісна тиша, молитовна тиша: молилися за звільнення Батьківщини, за свободу, за

Конгрес США вшановує День Української Державності

Так само, як і минулого року, Американський Конгрес на своєму зборі 19-го січня 1986 року, відзначив День Української Державності та Соборності — 22 січня. Цим самим найвищий законодавчий орган США заміцнив традицію дружби американським народом судити боротьби українців за відновлення своєї державності. Цим самим Амери- канський Конгрес виявив моральну підтримку самостійницьким стремлінням українського народу. Це вже вдруге в історії США найвища державна інституція віддала данню признання повноцінній Україні, яка хоч і сходиться кров'ю, але гордо тримає в руках обидві підняті прапори з срібними на ньому словами «IV UNIVER- SAL».

Свої праці 19-го січня Конгрес почав молитвами в пам'яті українського народу. В приміщенні сенату перед достойними сенаторами молебень відправив Високопреосвященний Влади- ка Теодорик, митрополит Української Православної Церкви в США, а в Палаті Репрезентативів — о. Микола Ба- бак, представник Апостольського екзархату для українців-католиків в США.

В зв'язку з днем Української Незалежності та Соборності із вшануванням словом на сесії Конгресу виступив конгресмен Остертаг, промову якого занесено до конгресового протоколу за 19-те січня. Подасмо виступ пана Остертага:

Федір О.

Хрущовські хижі вовки

Є одна старовинна казка про хижого вовка, що кілька разів ходив до ко- вала ставити свій голос, щоб уподібнити своє волице завивання до лагідного го- лосу матері маленьких діточок-ко- зенят.

Закотів той хижак поїсти маленьких козенят, та всі біда в тому, що ні його волею, ні сили не вистачало для того, щоб дістатися до малю, котрий залишився мати-кози самітним у запер- ті. І вирішив він вдатися до хитрощів. Він спробував замінити свій вовчий го- лос до голосу матері-кози, на який мала- та йому відкриває двері і він наситить свою утробу.

Але навіть у найнижчих тонах вовчого голосіння майбутня жертва впізнавала хижке завивання кровю ка- дової звірюки.

Що казку я читав ще в дитинстві, але, слідуючи за совєтською репатрі- аційною акцією, в мої уяві все біль- ше оживав образ того казкового вовка. Іменно образ того вовка, що раптом на- магається втілювати в незалежне сотво- рення, чи намагається на всі ладні мі- няти свій голос, аби скоріше проковту- нуть ошукану жертву.

Доля судила мені розстатися в другій світовій війні з моєю дружиною. 13 ро- ків не мав я про неї ніякої вістки. Та- кож і до неї жадного слова не писав. Робив це з огляду на її безпеку.

Та з активізацією совєтської репатрі- аційної акції багато таких як я раптом стали отримувати листи від своїх ро- дичів. І хоч «спонтанний» надіслав та- кий «родинний» листів зраджував як мету, так і самих правдивих авторів цих листів, потім їх не зменшували.

І ось минулого тижня дісталося і я та- кого плямистого «родинного» листа. І що б ви думали? Лист підписаний моєю дружиною, та й писаний він увесь її рукою. В цьому немає ніякого сумніву. Більше того. В листі описуються такі подробиці про мою рідну місцевість і про родичів, що, здавалось, тяжко не повірити в правдивість того листа.

«Дружина» описує і про те, що ті ви- шні, які посадили ми коло хати в 1938 році, вже великі і цього року дали гарний урожай, і що Оксана, дочка моєї сестри, вчиться в Харківському інституті і багато інших подробиць.

А вже скільки тієї родинної ніжності в листі. Дійсно, так може писати лише дружина. Вона називає мене най- ніжнішими словами. І «дорогий Феді- », і «золотий Федюшечко», і «милый Феді-

1930 роках Кремль. Цей голод був зор- ганізований для того, щоб зламати ук- раїнський резистент проти комунізму, і спричинив до загибелі понад 6 міль- йонів українців. Пана спікер, це є при- влісся віддати пошту тому сміливому народові в цьому часі та висловити на- дію, що настане день, коли його ви- зволени, передбачене нашою закордон- ною політикою, буде досягнуто».

Також в багатьох великих містах та

Бідність фантазії чи відсутність прав?

Нераз переглядаючи присланих ко- мітетом Михайлова часописи «За во- звращення до рідної» — очевидно, на «обіцяночності» — та «За повернення на батьківщину» — своєрідно відпові- ли комітету на наш бюлетень (бо його ус- піх змусив комітетчиків звертатися до українських емігрантів на їхній влас- ній мові), не можна позбутися гнітно- чі думки: яка ж страшна духовна ка- сарнячина тяжить навіть над членами комітету, які в своїй делікатній місії — в ловленні емігрантів — ніби мусили б розпоряджатися більшими правами, як у власному поводженні, так і у висло- вах через пресу, чи радіо. Але...

Так звана українська газетка комі- тетом Михайлова — це ще додатковий і переконливий доказ того, скільки ук- раїнці в дійсності мають прав у СССР. Газетка, видавана українською мовою, це точний, буквальный переклад комі- тетовської газети на російській мові. Виносячи враження, що люди, зайняті над її виданням, це роботи, що не ма- ють ніякої свободи, ніякої творчої фантазії, що не здібні сами поза присланими матеріалами із Москви, написати й одного рядка. Хоч не раз в газеті знайдете навіть кміте з голов- них вулиць Києва, чи портрет якоїсь української жінки, проте, все це при- ходить до українського видання після того, як його використався у виданні російською мовою. Комітет, за спиною якого така величезна держава, такі грандіозні фінансові засоби, не спро- можний на щось навіть не надзвичай- не, на щось, що можна б було назвати хоч бідним плодом інтелекту. Все, що члени комітету можуть робити, це дуб- лювати спраровану в центральних розвідних лабораторіях макулатуру та слухняно ставити під нею свої укра- їнські прізвиська.

Дійсно, що вже можна говорити ніби про окрему «суверенну українську со- вєтську державу» (як про це часто хвалиться Кириченко й інші) відділе- ну від світу соткою валів, коли ось на самій грані вільного світу із завдан- нями, так би мовити, показово-зовніш- нього характеру, комітетчики своїми

по цілих штатах, мері і губернатори проголосили Український День і на ра- тушах та урядових будинках поруч американського прапору було піднято український жовто-блакитний стяг.

Ці проєкти святкування Дня Укра- їнської Державності в США, як Кон- гресом, так і американським народом, являються великим політичним для «української» делегації в ООН, бо від- значенням 22-го січня американський народ ще раз показав більшовікам, що він шанує визвольні здобутки народів та ніколи остаточно не сприйме зне- слання тих здобутків більшовіками

виданнями зраджують, в якій духовій задусі вони перебувають самі і та їхня «суверенна держава» — УССР. І дій- сно, люди ж недоумками мусять бути божки з центральних поліційних орга- нів, коли думають, що засоби, практи- ковані в Україні, також добрі для за- кордону. Думають, що українськіста га- зети полягає в тому, щоб російську га- зету перекласти на українську мову. Тяжко повірити, щоб людям формату Муратова бракло фантазії. Скорше це все свідчить, що рекльмована закор- доном «відліг» у відношенні підсо- вєтських народів не є тим, чим її під- носили для Заходу. Це все скорше свідчить, що як і раніше, українцям на совєтському кораблі відведена «по- чесна» роль галерчиків — гребти туди, куди показує шівка нагана; «не смей» сказати і слова, що різнилося б хоч одним складом від слова совєтських погоничів.

Не здивуємося, якщо б після цієї на- шої зауваги видавці української газет- ки комітету відразу зрадили запас ве- лких помислів, незалежності вислову і фантазії. Але розчаруємо їх: хоч і є приказка «Краще пізніше, як ніколи», проте у відношенні до українців закор- доном вагу має інше ствердження: Ук- раїна й до нині немає в СССР наймен- ших прав суверенності. Чи ж можуть українці вернутися в Україну, коли вони позбавлені будь-яких гарантій їхньої безпеки, а їхня Ватківщина — найелементарніших свобод. (в. 6.)

„Давай революцію“ (Закіпчення з 3-ої сторінки)

Привезли й «рекомендували» нового голову — Харитона Харитоновича Бубну. Цей виявився придуркуватим, що все тільки цитував Леніна, а тим часом дав себе дурити якимось проїд- дисвітам. Помалював паркани, купив нову легкову машину. А... під його кри- лом нові «куркулі» завелися. (Вач, нев- мирюче плем'я!). Ага, ще одно досяг- нення: переймаючи володіння, він пе- реіменував колгосп на «Вперед до ко- мунізму»...

Отож Бубна, хоч «і краплі в рот не брав», виявився, як голова, теж до ні- чого. «Вибрали», та ще й односторон- но. На цей раз справжнього «гене- рала», самого секретаря райкому партії, Андрія Остаповича Дунай.

Чому власне «генерала», і що воно за «генерал» такий? А ось як воно.

В колгоспі є такий собі Марко Іван- чук, бригадир будівельників. Дуже по- зитивний персонаж, бо комуніст, кавал- ер трьох орденів, а при тім скромний і головин, лояльний. Коли Маркові Буб- на закинув, що Марко, мовляв, сам хо- че бути головою колгоспу, між Марком і Дунаєм відбувся такий діалог:

Марко: Може б і хотів, та не до- ріс... На фронті я командував ба- тареею. Це набагато менше, ніж бригада в колгоспі. А колгосп — це ціла дивізія!

Дунай: (зацікавлено). Ну, ну.

Марко: А дивізіями командують не лейтенанти, а генерали!

Дунай: Правильно. Але де набра- ти на всі колгоспи генералів?

Марко: Партія у нас велика. Тре- ба знайти

Андрій Остапович радий, що його саме в цьому колгоспі «вибрали» голо- вою, але йому ще треба було б це уз- гідити з обкомом партії, бо він перед тим дав згоду бути головою кол- госту у Хрущовій балці. Його й там на- певно були б вибрали «односторон- но!» Словом, «демократія» по-совєтськи...

Та цур її, ту совєтську «демократію». Бачимо, що ніяких змін нема: в кол- госпах, як і раніше, коверзують, немов помідорки, партійні наглядчі, а селяни ходять босі й голодні. Голови купують нові сейфи, автомашини, магнитофони (щоб свої промови записувати), а за трудодень платять... 15 копійок.

На це нема ради: і найкращий голова не допоможе, коли система ні до чого. Що з того, що в колгоспах є «короле- ви кукурузи», «королі кабани», коли людям їсти нічого. І правильно каже один персонаж Милка, Мотра: «До біса королеви! Давай революцію!»

Збільшений нагляд
З кількох місць скупчення укра- їнської еміграції в Німеччині та Австрії, редакція «Ми ще повернемося!» ді- ставила листи з проханнями збільшити кількість висланих до тих місць при- мірників бюлетенів.

Повідомляємо, що з цього числа на- клад бюлетеню збільшено, щоб по- можливість такі прохання читачів за- доволнити.

Антон Біда

Антон Біда — герой труда

(Продовження з попередніх чисел)

X.

І як він жив і вижив от, —
Ніхто того не знає,
Бо не давала і крихот
Йому «страшна родина».

Було його і по мостах,
Було й по під мостами,
Було його й по воїздах,
Було й під поїздами,
В притонах,
В тюрмах,
В порках, —
Скільки.

Де «розніс» соціалізм,

Чи топає де «врагам на страх»,
Під спів тії «Катюші»
Пали по диким пустирях
«І блудні, і груші», —

Серед покідків (не «творів») —
Цих «історичних» часів, —
Серед поїній, серед старіш
І серед зграй бездомних псів.

Немов звірок,
малій синак
Великого Народу,
Котився він, як той листок,
Один з усього роду
Без злочину і без вини
По смітниках «родної країни».

Ой, Ромодан мій, Ромодан,
Чи бачив чудасю?! —
Пруть Полтаву в Магадан
Через усю Росію!..

Ой, Ромодан мій, Ромодан,
І де ж тебе шукає?!
Та паняймо в Магадан —
Будемо питати...

Про Ромодан і Магадан —
Такі пісні епохи!
Та тільки ж той, хто їх складав,
Не угадав от трохи,

Бо Ромодан не завезли,
Його на інше прирекли.

Лиш поки це Антон уздрів,
Багато він пройшов шляхів.

Багато він спізнав всього,
Багато мучило його...

XII.

Та де б не був,
куди б не біг
Крізь розпач і гонитву,
Він слізьми Матері беріг,
Як скарб
і як молитву.

Він ніс любови бризки ці
Песку і солоні,
І мови звук,
і на лещі
Тепло її долоні

Туди, туди, за царство мряк,
За царство зла і мук моря,
В країну юности і мрій,
Що без надії
всє смилась їй.

Туди —
до дідівських могил,
Туди —
з останніх решток сил!..

І, мов звірок,
малій синак
Великого народу,
Він з решток сил таки придовз
В свій край —
в коліску роду.

Із вантажем любови й сліз
Стежками
вовчими
приліз

В той край, що дітям Богом дав,
В той радісний далекі,
У той

казковий
Ромодан,
Мов

веселка
на небі!
(Далі буде)

Набачився, як знову йшли
Раби в страшних колонах,
Як розкуркулені везли
В етапних ешелонах,
Як гнали товпища на схід,
Усе на схід,
в якийсь похід...

XI.

Пройшов вогонь і «Крим» і «Рим»,
В Уфі й поза Уфою,
Всього поспробував з одним
З якимось «Мустафою»,

Набачився, як знову йшли
Раби в страшних колонах,
Як розкуркулені везли
В етапних ешелонах,
Як гнали товпища на схід,
Усе на схід,
в якийсь похід...

У Паризі священник-учений Шамбр
видав свою нову працю під заголовком
«Марксизм у Сов. Союзі, ідеологія та
інституції». Автор у цій книзі аналі-
зує політичні, економічні, юридичні та
філософські проблеми Сов. Союзу, по-
ставляючи головним завданням показати,
чи в Сов. Союзі нині справді йдуть
за марксистським ученням.

Твір Шамбра звернувся на себе увагу
читачського світу, в першу чергу тим,
що автор спирається в своїй праці на
багаторічний матеріал із самого таки
Сов. Союзу та на різні праці самих та-
ких комуністів. Послідовно перегляда-
ючи етап за етапом розвиток Сов. Со-
юзу, Шамбр показує, що практика, полі-
тика і саме життя в Сов. Союзі відій-
шли дуже далеко від марксизму; крім
того, з книги бачимо, настільки сам
марксизм, як філософічне учення —
недосконалий.

Марке, як відомо, звертав найбільше
увагу на економічні проблеми, але об-
ходив мовчазно політичні та наці-
ональні. Він не визнавав гідності лю-
дини і нації, взаємодій між національ-
ними спільнотами. Зокрема, заперечивши
реалію і віру, Марке не врахував то-

го факту, що віра — незнищима.

Шамбр, між іншим, пише: «Марксизм
хотів стати вірою... Критика Марксом
релігії трансформувалася в запереч-
ення її, але виворочила віру в кому-
нізм, як у рятівника людства». Одна-
че, бачимо даремні й безплідні нама-
гання керівників Сов. Союзу замінити
справжню християнську віру вірою в
облудні обіцянки марксизму.

Солідна праця Шамбра є цінним
вкладом у справу вивчення проблем
Совєтського Союзу.

До всіх наших читачів

Простим надіслати свої матеріали, зауваги
та побажання до цього бюлетеня — до цієї
вашої спеціальної і спільної мислитої
задоволам. Редакція

РЕДАГУЄ КОЛЕГІЯ

Адреса редакції й адміністрації:

München 50, Postschließfach 89, Germany

Ми ще повернемося!